

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” в
направление 2.1. Филология (анализ на дискурса – медии),

обявен в ДВ бр. 16/27.02.2015 г.

с кандидат: гл. ас. д-р Елена Борисова Тарашева

Член на научното жури: доц. д-р Петя Начева Осенова (Катедра по български език,

Факултет по славянски филологии, СУ „Св. Кл. Охридски”)

Изследователска (творческа) дейност и резултати.

Монографичният труд на Елена Тарашева, със заглавие „Образът на една страна, създаден в международните медии: случаят на България” (оригинално заглавие „The Image of a country in International Media: the case of Bulgaria”), с обем от 158 стр. и издаден през 2014 г. от Cambridge Scholars Publishing, е приносен в областта на лингвистиката и медийния дискурс. Той отразява механизмите, по които се изгражда образът на определена държава чрез перцепцията на медиите, като обхваща материал от 7 години (2007-2012). Поради интердисциплинарния характер на труда са използвани два подхода: функционален анализ на съдържанието (синтактико-семантичен подход) и критичен анализ на дискурса (механизми на прагматиката и реторични структури). Тези подходи и механизми са поставени в контекста на корпусните изследвания. Използването на корпуси е част от всяка съвременна разработка, тъй като подsigурява обективността на анализите и изводите. От една страна, става ясно, че за България се пише малко и по малко теми, като рядко се интервюират българи. От друга страна, са описани езиковите средства, чрез които манипулативно се внушават негативни характеристики на образа на България (тенденциозна лексика; неизразяване на участници или обстоятелства в ситуацията; замяна на глаголните конструкции с номинални; особености на координацията и пасивизацията; информационна структура на изречението). Ценно е съпоставителното наблюдение, представено в глава 2 на труда, в което тематичните рекурси за България са разгледани в контекста на страни като Румъния, Белгия, Полша. Така става ясен фактът, че образът на България се гради чрез малко на брой тематика, които са негативни: страната ни като обект на критики от ЕС; престъпността; отношенията с Русия и получаваните помощи отвън. За Румъния например има повече тематика, сред които икономика и изкуство (стр. 62-63).

За мен като лингвист особен интерес представляват глави 3 и 4, които дискутират използваните лингвистични средства и използването на корпуси в изследването.

Лингвистичният анализ се прави в рамките на системичната функционална граматика, която е напълно подходяща за целите на изследването, тъй като отчита ролята както на събитията, така и на участниците в тях в контекста на съзнателно избраните лингвистични

средства за изразяване на определено съдържание. Чрез убедителни примери от статиите на BBC е показано, че България не е активен участник в ситуацията (актант), а е част от фона (сирконстант). Освен това се доказва, че пасивизацията няма ролята да отстрани активните участници, а напротив – да ги въведе като нова информация (фокус) за читателите. Тези синтактични средства се оказват успешни стратегии за тенденциозни внушения по отношение на образа на България в негативен аспект.

Съгласна съм с подхода на кандидатката, при който се разглеждат всички статии на BBC, отнасящи се за България в даден период. По този начин наистина могат да се проследят стабилно тенденциите при отразяване на образа ѝ без риск от пропускане на съществена информация.

Корпусният подход е използван съвсем адекватно в изследването. От една страна, са приложени количествени методи – честотно преброяване на ключови думи, изследване на колокациите. От друга страна, са използвани и качествени методи – т.нар. конкорданси, чрез които думите или изразите се наблюдават в контекст. Събраният корпус според мен е достатъчен като размер за обективни наблюдения. Вярно е, че 188 480 тоукъна не са голям корпус по принцип в ерата на големите данни, но важно е каква е задачата и каква информация се търси в него. В случая корпусът е организиран около споменаването на страната ни в статии на BBC за даден период и съответно отразява наличната информация. Използването на ключови думи, както е направено в монографията, е също задължителна стъпка към следващите стъпки за изследване на колокациите и основните тематики, с които е свързана страната ни. Изводите, които се правят в книгата, са приноси в следните посоки: анализ на образа на България в западна медия в контекста и на други държави както и обобщение на езиковите средства, чрез които се изгражда подобен образ (лексикални, прагматични, свързани с кохезията и кохерентността и др.)

Останалите публикации на Елена Тарашева са насочени в следните посоки: корпусни и дискурсни изследвания (в политическата и научната сфера) и обучението чрез корпуси и медии. Те също са приноси, за което свидетелстват цитиранията, от една страна, и публикуването им в голямата си част в индексирани издания, от друга.

Кандидатката е регистрирана в научната база Скопус с публикация в списание (Discourse and Society) с висок импакт фактор (годишен импакт фактор: 1.348). Тя има 10 публикации в рецензирани или реферирани издания при изискване за поне 5. Сред тях са и една монография и едно съавторско участие в книга.

Елена Тарашева е участвала в 2 проекта в периода след избирането ѝ за главен асистент. Те са следните: „Ефективно ли е ученето на чужд език за академични цели чрез включване на методи от антропологията и анализ на медиите?“ (2005-2006, финансиран от фонда за научни изследвания към НБУ) и „Включване на гражданско образование в учебните програми“ (2008, финансиран от Британския съвет, Лондон). И по двата проекта има публикации. Важно е да се отбележи, че публикацията по втория проект е втората по цитиране от всички цитирани статии на кандидатката.

От 2008 г. насам кандидатката има 16 уникални цитирания и h-индекс 3, който показва, че авторът бива цитиран сравнително скоро след публикуване на разработките си.

Използвани са следните източници: Google Scholar, Microsoft Academic Search, ISI Web of Science, SCOPUS.

Гореизложените факти показват високата научна стойност на разработките на Елена Тарашева.

Учебна и преподавателска дейност.

Елена Тарашева покрива всички изисквания за доцент по отношение на дейностите, ориентирани към преподаването.

Кандидатката създава Лаборатория за езикови анализи на социалния живот, в която се правят анализи на журналистически и политически текстове със средствата на корпусната лингвистика, и общообразователни курсове за работа с медийни текстове, както и специализация „Редактор на международни новини в медиите” в програма Англицистика. Издала е учебник по критически анализ на дискурса на български език.

Тя е създавала и е преподавала общо 36 курса, голяма част от които свързани с медийните изследвания, езиковата политика, межкултурните паралели и корпусната лингвистика. Особено ценни са действията на кандидатката, които показват уменията ѝ да повишава качеството на обучение на студенти. Това включва следните стъпки: отваряне на практическите курсове от програмата по англицистика за студенти от целия университет; въвеждане на специализиран тест по английски език; преработване на програми и курсове по нови стандарти. Участвала е в 10 форума на своя университет.

Елена Тарашева работи изключително със системата Мудъл, където редовно добавя необходимите страници текст, тестове и други полезни материали за студентите. В указания период е имала четирима студенти по Еразъм.

Аудиторната заетост на Елена Тарашева за последните 5 години надхвърля изискваната. Извънаудиторната е била изпълнявана като норматив, а през последните 2 години също е значително надхвърлена.

Оценката от анкетите на студентите от 3 курса показват, че оценката за преподавателя е средно над 4.00.

Гореизброените факти ми дават основание да заявя, че кандидатката се справя отлично с преподавателската дейност.

Административна и обществена дейност.

От 2009 г. до 2015 г. Елена Тарашева е директор на програма „Англицистика”. От 2015 г. тя е програмен консултант за бакалавърската програма „Англицистика (Английски език, култура и литература)” и магистърските програми „Американистика и британистика. Сравнителни изследвания”, „Писмен и устен превод”, „Лингводидактика”, както и за майнър програмите на департамент „Англицистика”. Тя успява да привлече студенти в програмите, независимо че като цяло интересът към филологията намалява.

Лични впечатления от кандидата.

Елена Тарашева е специалист с активна позиция и ясно забележимо присъствие. Тя работи в съвременни лингвистични теории и прилага съвременни корпусни методи, за да докаже хипотезите си. Според мен, това са задължителни условия за успешна научна и преподавателска кариера.

Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата.

В тази част ще отразя някои мои коментари и предложения към дейността на кандидатката, без това да намалява по никакъв начин стойността на нейните разработки и преподавателската ѝ дейност.

По отношение на използването на функционалната системична граматика за целите на изследването смятам, че би било полезно да се отбележи фактът, че са правени опити от български учени да приложат теорията за българския език. Това са Йордан Пенчев и Каменка Стайкова ([Стайкова и Пенчев, 2000] Стайкова К., Й. Пенчев: *Системично-функционалната лингвистика и българският език*, "Български език", София, XLVIII, том 4-5, 1999/2000, стр. 5-24).

В монографията няма йерархизация на явленията едно спрямо друго, т.е. кое се среща най-често, кое е по-спорадично. Например дали пасивизацията се среща по-често от номинализацията; дали неистинските логически връзки са по-чести от безпринципните координации. Разбира се, подобна задача не е тривиална и изисква допълнителна анотация на корпуса. Затова смятам, че това е една интересна посока за бъдеща работа.

Смятам, че е добра идея да се обособят отделно всички положителни нишки (доколкото ги има) при изграждане на образа на България от ВВС, като също им бъде направен тематичен анализ и анализ на използваните езикови средства. По този начин ще се види съотношението (макар и доста несиметрично) между негативната и положителната част на образа на страната. Подобна задача обаче вероятно изисква и работа с други медии, така че отново остава като препоръка за бъдеща работа.

Заклучение

Смятам, че научната продукция на Елена Тарашева е приносна с коректното съчетаване на интердисциплинарни методи в изучаването на медийния, политическия и научния дискурс, а преподавателската ѝ дейност е на високо равнище.

Въз основа на всичко гореизложено давам положителна оценка на кандидатката и предлагам тя да бъде допусната до избор на длъжността 'доцент'.